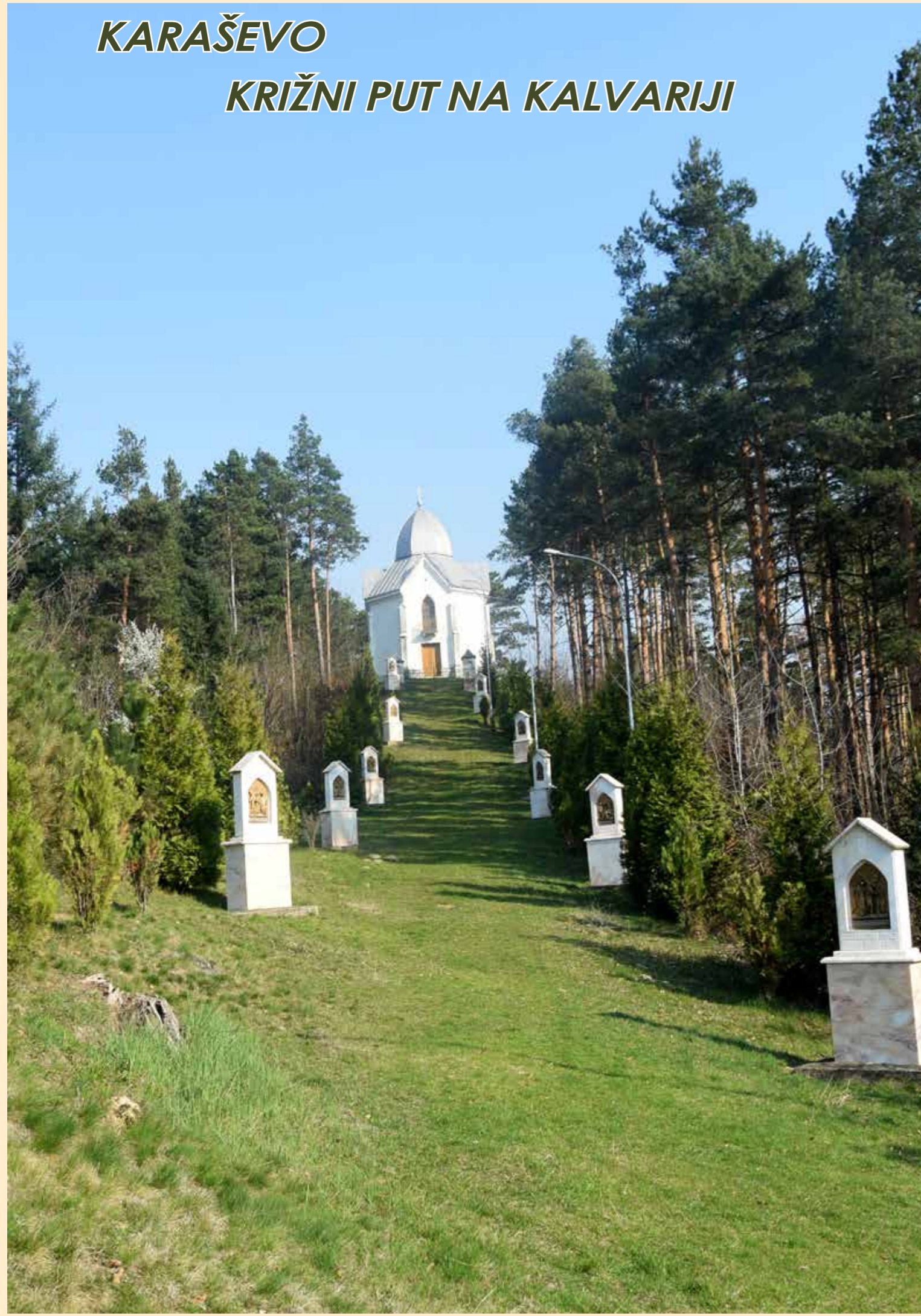

KARAŠEVO

KRIŽNI PUT NA KALVARIJI

Godina: XXVII Broj: 175. Ožujak 2020. / Anul: XXVII Nr.: 175 Martie 2020

Hrvatska grančica

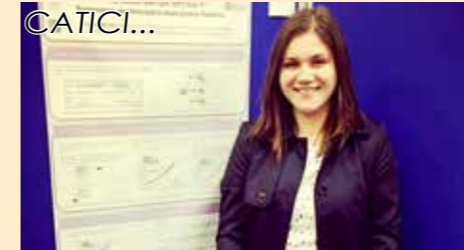
DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 3-4-5

INTERVJU S DRAGANOM

ČATIĆI...

STR. / PAG. 8

O ZNAKOVIMA VREMENA...

STR. / PAG. 15

POTRES U ZAGREBU...

**SRETAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS ŽELI VAM
ZAJEDNIŠTVO HRVATA U RUMUNJSKOJ!**

**UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA VĂ UREAȚĂ
SĂRBĂTORI PASCALE BINECUVÂNTATE!**

HRISTOS A ÎNVIAT!

PREDSJEDNIK I ZASTUPNIK ZHR,
PREȘEDINTE ȘI DEPUTAT UCR,
GIURECI-SLOBODAN GHERA

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 13.04.2020, u 15.30 sati. Gledajte nas!

REDACTIA:
COD ISSN 1841-9925

Redactor șef
Ivan DOBRA

Redactori:
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Maria GIURCHIJA

Colaboratori:
Maria LAJCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

UREDNIŠTVO:
ISSN KOD 1841-9925

Glavni urednik:
Ivan DOBRA

Urednici:
Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Marija ĐURKICA

Vanjski suradnici:
Marija LACKIĆ; Vič. Davor Lukačela;
Petar Miloš

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
327065 Carașova 22, Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 12.04.2020, od 11.00 sati (prije podne).

Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svako petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

INTERVJU S DRAGANOM CATICI	STR. 3-5
UČIMO IZ POVIJESTI...	STR. 6-7
O ZNAKOVIMA VREMENA...	STR. 8
PETAR	STR. 9-11
SVI SMO MI KAO LAZAR	STR. 12
MOLITVA ISPRED ČUDOTVORNOG KRIŽA	STR. 13
SVETA CORONA. ZAŠTITNICA OD PANDEMIJA	STR. 14
POTRES U ZAGREBU	STR. 15

POTRES U ZAGREBU

U Zagrebu, 22. ožujka 2020. u 6:24 sati dogodio se potres jačine 5,5 stupnjeva po Richteru.

Euromediteranski seizmološki centar javio je da se epicentar nalazio 7 kilometra sjeverno od središta Zagreba (Markuševac), na dubini 10 km. U nešto više od 24 sata od prvog

potresa, na području grada Zagreba zabilježeno je 57 potresa, a prema podacima Seizmološke službe i Euromediteranskog seizmološkog centra najjači je bio magnitude 5,5 stupnjeva po Richterovoj ljestvici, a najslabiji 2,0

U potresu je najteže pogođeno središte grada. Potresi su izazvali niz oštećenja na kulturno-povijesnoj graditeljskoj baštini grada Zagreba. Oštećen je južni zvonik Zagrebačke katedrale čiji se je vrh srušio. Golemi križ s vrha južnog tornja i desetak metara ispod njega odlomio se, a sada je ustanovljeno da je stradao i sjeverni toranj koji će hitno trebati srušiti do nivoa oštećenog južnog. Opasnost je ogromna da sam toranj ne padne i uništi cijelu katedralu. Poduzete su sve mjere da se što prije krene

Obavijest

Poštovani,
S obzirom na situaciju s korona virusom i proglašenjem izvanrednog stanja u Rumunjskoj, zaprimili smo informaciju od Ministarstva znanosti i obrazovanja RH kako je rok za prijavu kandidata za stipendije Vlade RH u akademskoj godini 2020/2021 produljen do najkasnije 15.5.2020.

Detaljne informacije o natječajnom postupku, uvjetima za prijavu i potrebnoj prijavnoj dokumentaciji za pojedinu kategoriju stipendije **možete pronaći na mrežnim stranicama** oba tijela koja su odgovorna za provedbu natječaja, -

s rušenjem statički nestabilnog tornja.

U crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Remetama urušio se dio stropa svetišta, teško je oštećena i Bazilika Srca Isusova u Palmotićevoj gdje se urušio strop, a u podrhtavanju tla oštećena je i crkva u Čučerju župe Pohoda Blažene Djevice Marije, ali i Župa Svih Svetih u Sesvetama.

Stradale su i crkva svetog Vinka u Frankopanskoj i samostan Sestara milosrdnica, crkva svetoga Marka te crkva svetog Mirka u Šestinama.

Oštećen je i zgrada Hrvatskoga sabora, Banski dvori, zgrada Ministarstva financija u Katančićevoj, zgrada Hrvatske pošte u Jurišićevoj te nedavno obnovljena zgrada Hrvatskoga glazbenog zavoda u Gundulićevoj ulici.

Oštećene su i brojne stambene zgrade. Građani su javili da je u mjestima oko epicentra potresa - Podsljeme, Markuševac, Čučerje, Vugrovec i Kašina Čučurje, Medvedski Breg, Trnava, Popovec, Vidovec - situacija također jako loša zbog uništenih kuća.

Potres se dogodio u doba pandemije koronavirusa u Hrvatskoj, stoga su predsjednik Zoran Milanović i premijer Andrej Plenković apelirali na građane da se pridržavaju mjera i uputa stožera.

U Zagrebu je u potresima ozlijeđeno ukupno 27 ljudi, dok je jedna osoba umrla od zadobivenih ozljeda.

Bio je to 3. najjači potres u Zagrebu nakon Velikog potresa 1880. godine.

Uredništvo

Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i Agencije za mobilnost i programe Europske unije.

U okviru Natječaja dodjeljuju se:

- dvije (2) stipendije za cjelokupni preddiplomski, diplomski ili poslijediplomski sveučilišni studij za pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Rumunjskoj.
- Srdačan pozdrav,
Dinka Franulić, savjetnica VRH Bukurešt

Zainteresirani kandidati mogu se javiti za upis Zajedništvu Hrvata u Rumunjskoj, a Veleposlanica Marija Kapitanović će napisati pismo preporuke.

Tajništvo ZHR

SVETA CORONA, ZAŠTITNICA OD PANDEMIJA

Iako je nekoč pripadala nizu popularnih svetaca, danas se o svetoj Coroni vrlo malo zna.

Gradić Anzu je epicentar epidemije u Italiji, a u ovom gradiću nalazi se bazilika u kojoj su očuvani ostaci svetog Victora i svete Corone iz 9. stoljeća. Riječ corona na latin-

vladavine Marka Aurelija, a da ih je usmratio rimski sudac po imenu Sebastian. Legenda kaže da je postojao jedan rimski vojnik po imenu Victor. Rimljani su otkrili da je Victor kršćanin te su ga odveli pred suca

skom znači kruna. Ironično, sveta Corona se smatra zaštitnicom od pandemije. I koronavirus koji je poharao cijeli svijet također je dobio naziv po kruni jer su stanice pod mikroskopom nalikovale na krunu.

Sveta Corona je kršćanska mučenica rođena oko 160. godine u Egiptu, a zbog svoje predanosti Bogu i vjeri pogubljena je u Siriji. Po njoj su austrijski novčići kovani u razdoblju od 1892. do 1924. godine nosili naziv „kruna“ upravo kao spomen na ovu sveticu pa se iz toga razloga ona još časti i kao zaštitnica novca, dobrih investicija i čuvara blaga. Postoje i slike gdje u jednoj ruci drži kutiju s novcima, dok drugom rukom daje novac prosjaku. Slavi se i pod imenom „Stephana“ što u prijevodu znači „okrunjena“, a u mnogim katoličkim crkvama u Austriji i istočnoj Bavarskoj štuje se još i danas, te postoje i mjesta nazvana njezinim imenom od kojih je najpoznatije St. Corona am Wechsel u Austriji. Štovanje svete Corone započelo je u Siriji, ali je vrlo brzo prešlo granice Bliskoga Istoka i raširilo se diljem Azije, Afrike i Europe. U Italiji se spominje u šestom stoljeću i prikazana je kao primjer vjernosti vjeri.

Malo se toga zna o svetoj Coroni i čovjeku za kojeg se molila – svetom Victoru. Većina povijesničara se slaže s tvrdnjom da su oboje umrli za vrijeme

Sebastiana koji je pak Victora iskoristio kao primjer za druge. Victor je bio vezan za stup i bičevan sve dok mu se koža nije otrgnula, a onda mu je Sebastian iskopao oči. Niti u jednom trenutku Victor nije zanjekao Krista.

U blizini je živjela i 16-godišnja Corona. Bila je supruga jednog od vojnika i također je bila kršćanka, iako njezin suprug to nije znao. Nakon što je Victor bio brutalno mučen, Corona mu je odlučila pomoći te je pred svima javno rekla da je i ona kršćanka. Nakon toga je otišla do mjesta gdje su mučili Victora i počela se moliti za njega. Vojnici su je ubrzo uhvatili i odveli pred suca Sebastiana.

Sebastian je bio bijesan jer je ova mlada djevojka prkosila njegovom autoritetu. Odmah ju je bacio u zatvor gdje su je mučili. Nakon toga je naredio da je vežu za vrh dviju palmi koje su potom vukli prema zemlji. U jednom trenutku, dok su se stabla njihala, naredio je da se stabla posijeku, a zbog ogromne sile, Coronino tijelo se iskidalo u komade. Nakon toga je naredio da se Victoru odsječe glava.

Crkva ih je kasnije proglasila svetima, njihove kosti leže u bazilici od 9. stoljeća, a njihov blagdan slavi se 14. svibnja. Štuje ju i armenska, a i pravoslavna crkva.

Ivan Dobra

INTERVJU S DRAGANOM CATICI

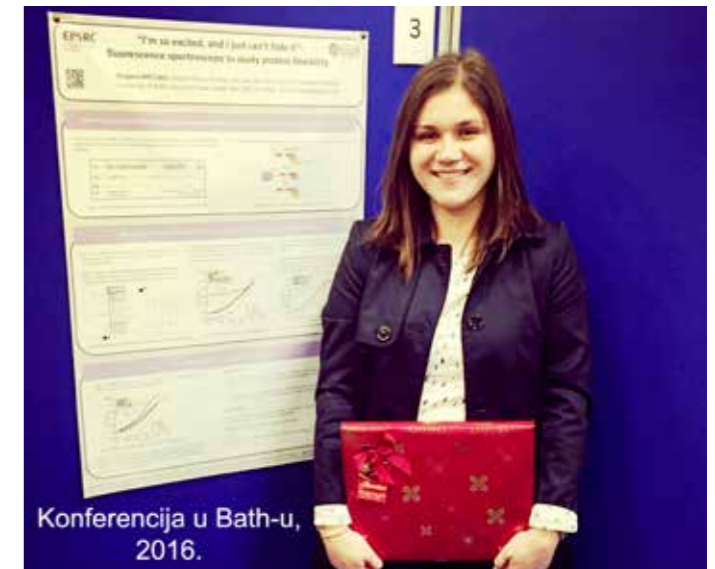
Lijepo Vas molim da se predstavite i **ukratko ispričate svoj životni put.**

Dragana Catici, rođena 6. juli 1992., doktor u Biofiziki koji studira proteine. Sam sigurna će svi smo čuli za proteine, najpače kad nim se kaže će da jemo nešto će ima mlogo proteine ili vitamine. Alo što su ipak proteine? One su molekule u našim organizmu, kakon mali radnici što ni pomagaju svem što je važno da živimo. Na primer, sve što jemo se samelje u stomku zbog toga što tu imamo proteine koje pomognu da se jelo (ili medicine) melje na malo i da se potvri koje de što treba u korpu. Druge proteine što imamo su antikorpi. Te ji znamo svi će su važni da ni pomognu da se borimo protiv infekcija. Drugi primer je lentila što imamo svi u oku, to je isto jena proteina koja s vremenam se promeni kod ljudi koji imaju kataraktu. Ja studiram proteine s pomoću od biologije i fizike, da probam da razumem bolje kako rade i što da činimo kad naše proteine ne rade više kako treba kad se pobolimo ili ostarimo.

Kako ste se odlučili da upišete studij upravo u Engleskoj?

Ja od mala sve sam tela da idem u drugu državu, da vidim nešto novo i da naučim nešto novo. I tako u septembra 2010., s dva kofera, sam pošla u Angliju da studiram Biologiju na Univerzitetu Worcester. Tu sam imala jako lepe 3 godine! Sam mlogo naučila, i sam bila srećna s mojem profesorima. Su imali jako mlogo strpljenje sa mnom, i svaki put su mi dali šansu da probam nešto novo.

To mi je bilo jako važno, će me pomoglo da se ne bojim da probam nove stvari. I u škuli sam imala kurseve jako interesanti: svaki kurs je bil u laboratoru, de sat vreme je bila lekcija, polak sat pauza, i posle toga 2-3 sata praktika povezana za kurs što smo činili prije! Za mene je to bil najdobar način da naučim! Sam imala projekti s mikrobiologijom, de sam radila s bakterijama, jedan projekt de sam ja sama napravila aspirin u laboratoru, po jedan projekt de sam radila s tri vrste lišaj (kakon Božja trava) koje su mi pustili laboratorij iz Amerike, iz Finlande i iz Nove Zeealande da ji studiram u škuli.

Nakon apsolviranja fakulteta upisali ste master, a zatim doktorat. Koji je naslov teme vaše doktorske disertacije? Recite nam ukratko što ste istraživali u Vašem radu.

Otkad sam svršila fakultet, sam se upisala na program za Master na Univerzitetu Bath, isto u Angliji. To je trajalo godinu dana, i je bilo jako intenzivno! Moj program za Master je bil tako strukturiran de sam imala samo 3 kursa za nedelju, a ovo drugo vreme sam trebala da budem u laboratoru da radim sama na moji projekti. Moji projekti su

Tečaj na Institutu Pasteur - Pariz 2017.

literaturu i biti upoznat s najnovijim otkrićima iz područja s kojim se bavi, a tek zatim dolazi do pisanja doktorskog rada i obrane teme. Koja su vaša iskustva iz tog razdoblja stalnog studiranja, pozitivna, manje pozitivna? Da li je bilo stresnih situacija i pitanja tipa čemu sve to služi?

Doktorat je jako različit od fakulteta, de su bili celo vreme profesori da te pomognu i da ti kažu što da radiš. Doktorat znači će ti si vodiš brigu sam za tvoj projekt i na kraju treba da prezentiraš jenu knjigu de skupiš svi rezultati od svi experimenti. Ta knjiga se pusti kod dva profesora (jedan od tebe iz fakulteta, jedan obavezno iz drugog fakulteta) koji te ispituju iz sve što si radil u 4 godine. Priko toga, u vreme doktorata svaki mesec sam imala da prezentiram mojemu grupu moji rezultati, i dva put za godinu da prezentiram celomu fakultetu! Uz to sam imala i decu da učim svaki semester, svega 15 studenta u 4 godine! U isto vreme sam trebala da pišem artikoli koji se publikiraju u medicinski žurnali, celo vreme da znam što je novo u literaturi u mojem subjektu, i da prezentiram moju radu na kongresi i konferinca. Sam imala jenu konferincu u Sevilli u Spaniji, de sam trebala da govorim za sat vreme prid svemi koji su bili tu za moju radu na NEMO. I u publiki je bil jedan profesor, koji je dobil Nobel premiju u godini 1988. Kad sam to čula, sam bila jako stresirana: što ja možem da kažem i da naučim premianta Nobel? Ali sam znala će moram da idem na scenu i da govorim prid svemi, i sam se ganduvala će i on je bil neki put mlad, i ako baš učinim neku grešku la da me razume. Posle moje lekcije je došal kod mene da mi čestita će mu bila draga moja lekcija, i da mi kaže će kad

se bavili s metodami za detekciju od proteina koje ji nađemo kod luđi koji imaju diabet ili Alzheimer. Za to sam radila s čelkami i sam imala moju malu koloniju od gusjenica (to jest jedan črv koji živi na listu od tutuna i koji na kraju se pretvori u jedan liptur). Za nji sam se bavila svaki dan, de sam trebala da jim popravim jelo, da ji merim i da svaki dan kolektiram iz opaša jim 2-3 kapke hemolimfu (to je njina krv koja je transparentna, ne červena kakon naša). U isto vreme sam analizirala i krv od pačienti što imaju diabet i probe od mozaka od luđi koji su umrli od Alzheimerera. Bilo je mlogo za radu svaki dan, ali mi bilo jako drago i sam jako mlogo naučila. Posle mastera sam dobila ponudu da se upišem na doktorat isto tu na Universitetu Bath. U Angliji sam bila srećna će sam bila plaćena dok sam činila doktorat, to žnaci svaki mesec sam imala stipentiju. Doktorat je trajal 4 godine, i tu sam radila na jenoj proteini kojoj se ime NEMO. To jest jena proteina što ju imamo svi luđe i koja radi da ni pomogne da nim se razvije imunitet i mozak kako treba. Ako se nešto desi s NEMO, imamo probleme s imunitetam i postoje velike šanse da imamo infekcije često.

Koliko mi je poznato, da bi netko upisao doktorski rad treba prethodno imati plodnu znanstvenu aktivnost, mora sudjelovati i referirati na znanstvenim seminarima, obavezan je publicirati znanstvene članke u stručnim časopisima, stalno studirati stručnu

MOLITVA ISPRED ČUDOTVORNOG KRIŽA

27. ožujka 2020. god. s početkom od 18 sati, Papa Franjo je molio ispred čudotvornog križa postavljenog na potpuno zatvorenom za javnost Trgu svetog Petra u Vatikanu i udijelio potpuni oprost uz naše skrušeno kajanje.

ispred čudotvornog križa, koji je u 16. stoljeću čudesno spasio Rim od kuge i koji je donesen iz rimske crkve u kojoj se čuva i časti, kako bi bio postavljen na Trg sv. Petra, papa Franjo je također uputio svoju poruku Crkvi i svijetu, te izrekao molitvu za spas svijeta od velike pandemije. Sveti Otac je cijeli svijet ujediniu u molitvi i na pandemiju odgovorio molitvom.

“Svi smo jedna obitelj. Dopustili smo da nas žurba ponese. Nismo bili osjetljivi na siromahe. Mislili smo da ćemo zauvijek ostati zdravi. Ove korizme snažno odzvanja poziv na obraćenje i ovo je vrijeme da ponovno postavimo smjerove. Napustimo svoju bahatost svemoći. Nismo sami sebi dovoljni, sami ćemo se utopiti, trebamo Gospodina”, dio je poruke koju je Papa Franjo uputio s Trga Svetog Petra.

Pohvalio je liječnike, sestre, prodavače, čistače, njegovatelje, radnike u prometu, policiju i dobrovoljce te poručio da oni, a ne bogati i slavni, “pišu presudne događaje našeg vremena”.

Čudesa čudotvornog križa

Čudotvorni križ koji je u 16. stoljeću spasio Rim od kuge potječe iz 15. stoljeća, a stručnjaci ga smatraju najrealističnijim u Rimu. Na čudesan je način ostao neoštećen u velikom požaru i spasio grad od kuge. To raspelo, kada ga je zagrlilo sveti Ivan Pavao II., obilježilo je vrhunac Dana oprosta tijekom Velikog jubileja 2000. godine.

Tradicija mu pripisuje brojna čudesa koja započinju 23. svibnja 1519. godine, kada je jedne noći požar potpuno uništio crkvu posvećenu papi Marcelu. Ujutro je cijela građevina bila u ruševinama, ali je među njima nađeno cijelo raspelo s glavnog oltara, u čijem je podnožju još uvijek gorila mala uljana lampa. Taj je prizor snažno pogodio vjernike, te neke od njih potaknuo da se svakog petka navečer okupe na molitvi. Papa Leon X. naredio je potom, 8. listopada iste godine, ponovnu gradnju crkve.

Tri godine nakon požara, Rim je pogodila „velika kuga”. Narod je stoga ponio raspelo u procesiji, nadvladavajući i zabrane vlasti koje su, razumljivo, bile zabrinute zbog širenja zaraze. No križ je narod svejedno ponio rimskim ulicama prema Svetom Petru. Procesija je trajala 16 dana, od 4. do 20. kolovoza 1522. godine. Malo pomalo kako je procesija išla naprijed, zaraza je pokazivala znakove povlačenja te je svaka gradska četvrt nastojala što duže zadržati križ na svojem teritoriju. Na kraju, u trenutku povratka u crkvu kuga se potpuno povukla. Tako je od 1600. godine procesija od crkve svetog Marcela do bazilike svetoga Petra postala tradicionalna tijekom Svete godine. Spomenimo na kraju da su na poledini križa urezana imena više papa i godine proglašenja jubileja.

Ivan Dobra

SVI SMO MI KAO LAZAR

Lazarovo oživljavanje je sedmo Isusovo čudo, prema sv. Ivanu.

to ima simbolično značenje. Kad se neko- ga ljubi njega se doziva u život. Ljubav u drugom biću budi skrivene božanske moći. Ljubav budi usnuli čovjekov bitak. Isus se ne

To su bezizlazna stanja. Ipak, evo ovdje se čuje Isusov glas: nije umrla ta osoba nego samo spava. To je poruka svima nama, a i svima koji su se izgubili i 'umrli'. Isusova riječ i prijateljstvo prvenstveno su usmjerene ljudima u teškim životnim stanjima. To je također poziv ljudima da se ne distanciraju od osoba koje su zalutale. Takvima je pomoć potrebija nego li zdravima.

Ne bi trebalo misliti da je danas najnezgodnije vrijeme. Vrijeme je uvijek zgodno i nezgodno. Zависи od toga kako se mi postavljamo prema svijetu i sebi. Svako vrijeme je različito i sva su vremena ista. Tako isto i Isusova riječ vrijedi svim vremenima i svim ljudima. Treba ju slušati i razumijevati prema svojem stanju i prema svojem doživljaju života. Trajno je prisutan Isus Krist, a isto tako

je trajno prisutan i Lazar i njegove sestre.

Ako tako slušamo riječi Evanđelja one će nam donositi svjetlo i život. I tko čuje Isusovu riječ taj će ustati iz groba i svoje truleži. Tko god nadvlada bilo koju 'smrt' ne povraća se u prijašnje stanje. Čovjek uvijek uskrisuje nov. Zato krize i smrti nisu uvijek "bolesti na smrt". Ima smrti koje se može nadvladati, koje Bog u nama nadvladava. Vjera i povjerenje čovjeka unutarne liječe i osmišljavaju.

Očito je da se ne radi o formalizmu nego o korijenskom povjerenju. Poslije Lazarova oživljavanja ljudi su počeli vjerovati u Isusa. Poslije istinskih vjerskih događanja otvaraju se mnoge oči na Isusovu osobu i uši na njegovu riječ. 'Liječenje' Isusovom riječi i ljubavlju najsnažnija je propovijed i najvjernije svjedočanstvo istinitosti riječi i navještaja.

Nadvladavanja mnogih teških stanja uvod su u naše definitivno nadvladavanje smrti. To definitivno nadvladavanje bit će dar vječne ljubavi. Tada ćemo svi čuti njegovu riječ i vidjeti njegovo lice.

Dr. theol. Davor Lucacela

zadovoljava da nas zaodjene ljudskom naravi. On ljudsku narav ugrađuje u svoju osobu.

Sin Božji je uzeo ljudsko tijelo i ljudsku dušu da im dadne vječno značenje. Isus udahnuje novi život. I to nadmašuje naše razumijevanje ali ne i naše težnje i našu dubinsku slutnju. Svi mi slutimo u sebi jedan dublji i vječni život koji drijema u nama. Potrebno je u čovjeku probuditi dubinski i vječni život. Isus trajno potvrđuje vrijednost prijateljstva. (Lazar, Marta, Marija, Ivan, svi apostoli...). On plače za prijateljem (Lazarom). Lazarov slučaj pokazuje značenje prijateljstva s Isusom.

Onaj tko prijateljuje s Isusom, ako i umre živjet će. Isusova ljubav će ga dignuti iz groba. Tko prijateljuje s Isusom Kristom taj se obnavlja i budi u svojoj dubini. Doživljava novo rađanje. Radi se o vječnom rađanju. Isusovo spasenje nije spasenje od nečega nego spasenje za nešto. To je spasenje za život vječni. Gledano simbolički, možemo reći da se mnogi ljudi i njihova rodbina suočavaju sa stanjima koje je slično smrti.

je on studiral za njejan doktorat je upotrebljival instrumenti kakon moji! Ukupno sam bila na 14 konferince i kongresa priko cele Europe i sam bila srećna jer svaka je bila plaćena za mene! Svaki put kad kažem majki (baki) će idem na konferincu mi kaže: "Na po jenu? Pa si većem bila jedanput! Žasto moraš da ideš po jedanput da se pak gandujem za tebe?" Ali sam tako mlogo naučila na konferinca i mlogo luđe upoznala i sad možem da odem u skoro svaku državu de poznavam nekoga. Najdraga konferinca mi je bila u 2016. godinu u Hrvatskoj na brodu "Kraljica Mora". Prvi dan smo pošli iz Splita i za 10 dana smo išli do u Zadar i

Hvar, i sva mala mesta između. U istoj godini sam imala 2 dana kurs i u Parisu, u Institutu Pasteur, de je veliki Louis Pasteur radil!

Dugogodišnji studij u stranoj državi implicira i visoke troškove. Osim potpore obitelji, kojoj sam siguran da želite zahvaliti i ovim putem, tko je još zaslužan za podršku vašeg boravka i studiranja u Engleskoj? Da li ste, na primjer, bili stipendist neke tamošnje institucije?

Moj examen za doktorat je trajal svega 4 sata, i moji examinatori su mi prosili da jim objasnim skoro svaki list što sam pisala i što to sve znači. I na kraj examenu su mi pružili ruku da kažu "čestitamo, Doktor Dragana Catici!". I u tem momentu sve štem sam se mučila za toliko godine sam razumela će ne bilo zaludu. Ne bi bila mogla nikad ništa da završim brez moji roditelji i familije, koji celo vreme su me podržavali, ne samo financiski nego su me i svaki put slušali. Ali nikad nesam se setila sama ili abandonirana, makar će sam tako daleko bila od nji. De sam stigla sam stigla s pomoćom od moje obitelji, i za to jim se zahvaljam. Isto tako, za vreme doktorata sam imala

svaki mesec stipendiju, pa se i s ovem putam zahvaljam instituciji koja mi je pomogla. U isto vreme se zahvaljam i mojim prijateljima, ovem iz sela i iz fakulteta koji su svi imali brigu da ne odzabim da se veselim!

Što činite u slobodnom vremenu? Kad idete na more, na primjer, idete li s knjigama?

U slobodnom vremenu mi je drago da pečem kolači (nesu baš taki za dobri kakon kolači moje mame, ali ješte se učim), organiziram aktiviteti za decu na fakultetu, a jenu godinu sam bila volunter kod organizacije Oxfam. Mi je jako drago da četam knjige, prošle godine sam svršila sve knjige

iz serije Harry Potter dok sam pisala doktorat, ali četam i mlogo biografije. Sad četam Paulo Coelho "Zahir" i jenu knjigu od Milana Kundere. Svaki put imam jenu knjigu sa mnom da mi se ne dosadi i da probam da evitiram da gledim stalno u telefon. Kad imam slobodno vreme idem često u muzeji u Bath, jer svi studenti mogu da idu zaludu.

Ukoliko biste željeli nešto naglasiti, a da Vas nisam pitao, slobodno recite...

Dok sam živela u Bath, sam bila srećna da upoznam Buzza Aldrina, drugi človik koji je bil na mesecu s Neil Armstrong, i ješte dva astronauta, Mike Massimino i Scott Kelly, koji je bil kapitan od "Stația Spațială Internațională". Dekan od Universtiteta Bath je Prince Edward, sin od kraljice Elisabeta II, kojega sam bila upoznala na čeremoniji od absolvire na Masteru.

I, na kraju, ja sam bila jako srećna će sam imala šansu da učim što mi je drago i da si nađem moju strast i ispunjenje u mojoj radi. Svaki dan u laboratoru je poseban dan za mene, jer svaki dan naučim ili radim nešto novo. Se nadam da svaki nađe to što mu je drago i da se ne boji da gleda svoju strast.

Ivan Dobra

UČIMO IZ POVIJESTI...

LAZARETI – nekadašnje dubrovačke karantene

Prolazimo kroz jedno posebno, izazovno razdoblje naše povijesti. Većina nas se dosada nije suočila s ovakvom situacijom. Pa ipak, naši su stari pričali o teškim vremenima bolesti i nedaća. Bojevi, bolesti, nestašice i druge teškoće prate čovjeka na putu ovozemaljskog života. Epidemije nisu ništa novo. Unatoč razvoju i visokim tehnologijama čini se da je, bar za sada, čovječanstvo nemoćno pred nekim virusima. Već tjednima čujemo riječ karantena kao jedno od najefikasnijih načina sprječavanja širenja opakog virusa.

No karantene su postojale i u davnim vremenima, a prvi se puta koriste u Dubrovniku, odnosno Dubrovačkoj Republici u to vrijeme, a o tome piše i nedavni broj rumunjskog časopisa *Historia*. Stoga, pogotovo sada, smatramo korisnim našim čitateljima približiti tu davnu metodu obrane protiv bolesti.

U vrijeme haranja brojnih epidemija XIV i XV stoljeća, dubrovačka vijeća su imala glavnu ulogu u donošenju posebnih mjera, odredaba i propisa u organizaciji zdravstvene i sanitetske službe u svrhu sprječavanja unosa i širenja zaraznih bolesti u grad Dubrovnik. Sve zarazne bolesti Dubrovčani su nazvali kužne bolesti, a za sve epidemije uveli su pojam «kuga» ili pestilencija, prema latinskoj riječi *pestis* što znači kuga. Iako su se o zdravlju stanovnika Dubrovačke Republike u vrijeme brojnih

epidemija brinuli zdravstveni činovnici, Dubrovčani su zbog važne odluke iz 1377. godine ušli u povijest medicine.

Davne 1377. godine, dana 27 srpnja Veliko vijeće (Visoki konzilij Dubrovačke Republike) donijelo je odluku kojom se "ni domaći ni strani ljudi koji dolaze iz okuženih krajeva ne smiju primiti u grad ni na dubrovačko zemljište dok ne izdrže mjesec dana čišćenja na otoku Mrkanu i Cavtatu". Tom odlukom pod naslovom "Došljacima iz kužnih krajeva se zabranjuje ulaz u Dubrovnik ili okolicu" propisano je da sve osobe koje dolaze iz sumnjivih zaraženih krajeva, odnosno mjesta u kojima su vladale kužne bolesti, moraju provesti 30 dana u izolaciji ili karanteni. Ta odluka zapisana je u dubrovačkoj knjizi zakona «*Liber viridis*» ili «Zelena knjiga». Zgrada u kojoj se provodila karantena zvala se lazaret ili kontumac.

Prve dubrovačke karantene bili su otočići (male insule) Mrkan, Supetar i Bobara ispred grada Cavtata. To su mali, uglavnom goli, nezaštićeni otočići, na kojima izolirani (prognani) nisu imali gdje sakriti od kiše, vjetra, hladnoće ili ljetne vrućine. Nije bilo vode, a hrana im se donosila brodicom. Zbog toga su se povremeno i privremeno za njih gradile vrlo skromne barake, od dasaka. One su se mogle brzo sastaviti, a u slučaju potrebe ili završetka epidemije vrlo lako razrušiti ili spaliti. Sve do tridesetih godina XV stoljeća, ovi otoci su bili

Pregnuti i preplašeni vrnuse natrag u kolibu. Petar, sluga, ležal je bez svesti, izvrnut pokraj postelje. Tek onda su razumeli će šumnjača mu popila krv i mu ukrala dušu.

Što sad da mu čine? Počel Mateja da ga lupa u grudi, a Petar rove iz cile duše da se ne mane, da se ne da smrti. Do najpotragu dovedoše magarca, pa su ga ujašili na njega i pošli svi tri u selo. To vreme većem bila noć. Lovac Petar je vodio magarca za lanac, a Mateja, puškom u ruku, čuval je od neprilike. Kad su stigli na mesto Kraj breg, počel niki jak i oštar vetar da duva. Čeplje na drvi su pričele da se lome i odšto, odšto po velika hala je padala priko nji. A negdi u valji su čuli kako vika šumnjača: „Petre..., Petre..., od mene nitko nela te rastavi!“

Utopeni od stra, stadoše na mestu, a magarac počel da rika i da se frka. Ješte jedan put im se pojavi ta zraka svetlosti i čuše niki železni smeji u toj valji.

Slezli su oni nekako u selo, a baba Ginčuljasa sidi prid portom, lampom i puškom u ruki.

–Jeli ste ju ubili? – omak zapita ona.

Mateja šumar uze palariju s glave i joj kaza:

–Otekla nim!

–Avajdo, Bože – reče baba – ta la da mi uzme Petrića!

Turiše pod portom i odnesoše ga u veliku sobu. Petar, sluga, bil je već bled kakon mrtavac. Baba omak poteri nikoga za najjaku i veliku ba-

jilicu iz sela. Žene su se metnule da ga primenjaju u novu košulju, a u to vreme stiže i majka Božina, bajilica. Ona poglete na Petra, dodirnu mu čelo pa se obrte babi Ginčuljasi i kaza niskim glasom:

–Aj, Marijo, ovo dete popila ga šumnjača, nemam više što da mu činim! Samo da molimo Boga, da se smiluje za njegovu dušicu!

U isto vreme, ato Mateja šumar i rovnu na sve žene će je došla neprilika u vavliju za Petra. Svi su friško izlezli nadvor da vide što je tamo, a kad ono, u vavliji se obrću tri velike i svetlosne iskre! Omak šumar uze pušku i pljusne dva patrona u te iskre, a one se poprštaše priko padine i se zagrebiše po čepnji od sliva.

Vrnuli su se unutra u veliku sobu, a tamo Petar sidi kraj postelje i vrišti. Baba ode do njega i ga cukne na oba lica, pa mu reče žalosno:

–Petriću, kaži babi što je s tobom!

On joj poglenu i u jadni slza joj zaprosiše malo vodu. Kad da poglne, kapljice vode mu potekoše po bradi, sklonu glavu i pade napleći u postelju.

–Došla je za mene, je li, babo? – pa onda zaklopi oči i uzdanu dlboko...

Te noći je umrl Petar. Imal je samo dvadeset i jenu godinu. Nitko ne mogal da razume kaku bolečinu imal tej človik u telu ili duši. Otoli baba Ginčuljasa ne tela više da ima slugu, a skoro se razbolela i ona, pa u jenu jesen je umrla od vodenjače.

Zato su dedu Kračuna oženili jako za vreme, dok je bil ješte jako mlad...da ga ne popije i njega nika prokleta šumnjača!

SVRŠETAK

Autor: Milja Šera

Priredio i obradio Daniel Lucacela

© Martin Mißfeldt - www.martin-missfeldt.de

Počelo da se smrkuje i svi njegovi gosti odoše si natrag u selo. Petar je namećal seno u jasle ovcama i turil si u kolibu da nakuri prosit, da se popravi i on da večera. U isto doba vrata na kolibi se otvoriše i, ato dođe mu ta lepa defka i poče da ga miluje i ciliva. Pomogla mu ona da zgotva večeru, ondak su jeli zajedno i posi su oba pošli na leganje.

Ove sluge, kad su stigli doma, baba ji omak zapitala što je i kako je Petram, a oni joj kazaše če Petar je živ i zdrav, ali, ipak nešto smeta Petru, če su našli veliku raskobolu u kolibi.

Na nešto vreme popravi baba Ginčuljasa luđe pered Lupaci da kopaju slive i oni omak primetiše če Petar ne stigal ovcama u to mesto, pa su se začudili i poplašili. Jedan od nji omak se vrte u selo da najavi če Petar ga ne u izlazu. Onda, baba friško poteri u Kulmu Mikolu i Đurđa, dva brata i dobri njejni komšje, da vide oni što je s Petram.

Stigli su ovi dva brata negdi knoći kod kolibe. Turiše oni unutra i, za istinu, pored ognjišta sidi Petar, a pored njega jena gospođa mlada i jako lepa. Upitaše ga koja je i otkuda je ta defka, a on im omak odgovori če je Vlajna iz Duknjače. Braća su si poglenuli jedan drugomu i pobežoše jurići u selo.

Kad su stigli kod babe bili su jako uplašeni i probijeni od vode. Su joj ispriopovedali sve što su videli, a baba Ginčuljasa poče da vrišti i da se pripeva. Začuđene žene po selu ju upitaše zašto se toliko žali, a ona, u jadu vrištanja, im kaza če Petrić njejan ima šumnjaču!

Viknu, posi, Mateju Šumara i Petra Petrića. Oba su bili lovci i su imali valjane puške.

-Slušajte me dobri – im reče ona – late da idete kod mene u Kulmu da obiđete što čini Petar moj! Nego uzmite s vami i puške i natovarite ji sa srebrni zrna, če misim i sećam če na Petrića se navrzla nika prokleta šumnjača! Tako da činite, če inako i vas la da popije!

Mateja poglete na Petra i mu kaže s polak usta če mu stra. Kad to čude, baba posegne za torbu s novcam i počasti svakomu po jedan zlatni dukat.

II.

Duval je neki vetrić prolećni, tanan i studen, kad stižoše ovi dva lovca u Kulmu, kod kolibe. Videše oni če koš se dimi, pa puškama na ramenu turiše u kolibu. Unutra, Petar gotva u nikim zemljanim grncu, a ta defka sidi na stolku pered ognjišta. Petar je žlt u licu, ali im se nasmija i zapita zašto su došli kod njega po ovakim vetru i ovako knoći?! Mateja mu kaza če su jurili cel dan niki kurljaci, pa su svrnuli da malko odlanu i da se štogod ogreju.

Ta defka ništa ne veli, samo prigriđe te puške, pa kad i kad se i ona nasmeje. Primeti Mateja če ona je primenjena u karaševskoj nošnji, pa ju tijo zapita otkuda je.

-Iz Duknjače – mu odgovori ona na karaševskim jeziku.

I kako su oni sideli kraj ognjišta, tiko jedamput prsne jena glavlja žbgam i pade na zemlju pered nji, a Petar, ovej drugi lovac, uze živo glavlju i, brez da oće, dodirnu pole defkine. Ona preže i đipi friško na noge. Lovci tad videše če ona nema nokti kakon svi luđe, nego grebenci, a priko svega po noga je imala plno ljuške, kako zmija. Svi se uplašise, samo Petar, sluga, joj potegli, smiren, pole priko noga i poče ludo da se smeje. A, ona, isto. A kad se nasmejala provirili su joj i zubi, beli i naoštreni, kakon što imaju kurljaci i jazvaci. Petar, lovac, vbs prestrašen uze glavlju i ju upudi na nju, ali ona iznenada đipi iz stolka pravo na ključanicu od vrati, a otuda pravo na staru krušku prid kolibu.

-Matejo, – rovnu lovac Petar – daj živo pušku če la da nim oteče ova neprilika!

Izlezli su oba puškama i počeše da pucaju u čeplje kruške, samo če ništa nesu pogodili. Iz kruške je politela priko padine de su bile slive, kako jena svetlostna zraka u javaku, pa se zagubila u bučičevu šumu...

najčešće karantene Dubrovačke Republike. Kada na njima više nije bilo mjesta, kao karantena za izolaciju oboljelih i sumnjivih na kužnu bolest, koristili su se otoci na zapadnoj strani Dubrovnika: Koločep, Lopud i Šipan.

Stoljeće kasnije, 14. listopada 1429. godine dubrovačka vlada je donijela odluku o gradnji prvog dubrovačkog lazareta, prve dubrovačke karantene na otoku Supetru. Dvije godine kasnije na tom otočiću izgrađena je prva kamena kuća za smještaj bolesnih i sumnjivih na kužnu bolest.

Sam naziv Lazaret dolazi, dakako, od imena prosjaka Lazara iz Evanđelja po Luki (Lk 16:19–31). Naziv karantena pak dolazi od talijanske riječi quaranta, što znači 40 (prema broju dana koje su putnici trebali proboraviti u izolaciji).

1430. godine na Dančama i 1436. u parku Gradac, u samoj blizini grada, prema zapadu, određene su neke kuće za izolaciju sumnjivih i bolesnih. U vrijeme epidemija većih razmjera, na Dančama nije bilo mjesta za sve bolesne, pa se područje, gdje su živjeli bolesni, izoliralo kao privremena karantena, lazaret. Tako se dubrovačka vlada prilagođavala epidemiološkoj situaciji osnivajući privremene lazarete, što odgovara današnjim suvremenim principima izolacije i liječenja na mjestu epidemije.

Senat je 1457. godine donio odluku o izgradnji lazareta na Dančama. Zbog niza teških epidemija, lazaret na Dančama služio je i kao kužna izolacijska bolnica, pa s vremenom nije mogao primiti sve oboljele i sumnjive. Stoga se 1534. godine počeo graditi veliki kvadratni lazaret na otoku Lokrumu (s jugoistočne strane grada). No on nikada nije dovršen.

Stoga je Dubrovački Senat 1590. godine odlučio sagraditi veliki lazaret na Pločama, u neposrednoj blizini gradskih zidina, a sastojao se od osam zgrada za stanovanje i pet velikih duguljastih i međusobno odvojenih dvorišta. U svako se dvorište ulazilo kroz poseban ulaz, osiguran rešetkama i bravama. S obje strane svakog dvorišta bili su trijemovi i prostorije s drvenim policama za «čišćenje» robe.

Turski putopisac Evlija Čelebija došao je u Dubrovnik 1664. godine, te je, poput ostalih putnika iz turskih krajeva, morao provesti neko vrijeme u lazaretu. On je opisao lazaret kao lijepu četverokutnu zgradu sa zračnim sobama, kuhinjama i dvorištima. Putnici su tamo morali boraviti 40 dana, a u povoljnijim slučajevima najmanje deset

ili sedam dana. Stalna je vojnička straža pazila da stanovnici lazareta ne dolaze u doticaj s osobama izvan lazareta.

Razvojem kopnenih trgovačkih puteva, Dubrovačka vlada je uvidjela kako je epidemiološka opasnost prešla s morske strane na kopnenu granicu Republike. Stoga je lazaret na Pločama, u XVII i XVIII st., služio znatno više za smještaj kopnenih karavana nego za pomorce, koji su kao i roba sa sumnjivih brodova zadržavani u karanteni na samom brodu, usidreni ispred lazareta ili uz otok Lokrum ili Mljet. Za dezinfekciju različite robe koristilo se provjetranje, kađenje i prskanje octom.

Važne su bile i mjere protiv epidemije, pogotovo na brodovima (lađama).

Kako bi zaštitila narod od zaraznih (kužnih) bolesti vlada Dubrovačke Republike donosila je i odredbe o protuepidemijskim mjerama na brodovima. 1486. godine naredila je da svaki brod, koji želi ući u Dubrovačku Republiku, mora imati zdravstveni karton ili patent. To je poseban dokument kojom su lučke vlasti izvješćivale kapetana broda o zdravstvenom stanju grada iz kojeg se isplovaljavalo, dolazilo. Dubrovačko državno tajništvo je izdavalo potvrde i zdravstvene listove o zdravstvenom stanju u gradu brodovima koji su odlazili iz Dubrovnika.

U Dubrovačkoj Republici postojalo je nekoliko vrsta zdravstvenih isprava: Patente libera («slobodna isprava») je značila da u polaznoj luci nema oboljelih od zarazne bolesti; Patente netta («čista isprava») je značila da nekoliko tjedana prije odlaska broda iz luke, u njoj nije bilo nikakvih epidemijskih bolesti; Patente sospetta («sumnjiva isprava») je značila sumnju na oboljele i Patente brutta («nečista isprava») je značila postojanje oboljelih od neke kužne bolesti.

Od 1477. godine postojao je državni organ, sastavljen od trojice službenika iz redova vlastele (velikaša) starijih od 30 godina. Njih je svake godine birao Senat, a imali su dužnost pregledavati sve brodove i ustanoviti da li se oni pridržavaju pomorskih propisa Dubrovačke Republike.

Vidimo da su Pametni i mudri Dubrovčani pazili na sve, a pogotovo na zdravlje i zbog toga su i ušli u povijest medicine kao prvi koji su uveli karantenu. A čitajući o metodama i načinu postupanje vidimo da su stvari po tom pitanju slične i danas. Po cijele dana slušamo i čitamo da moramo ostate doma, u izolaciji, u karanteni. I opet nam se povijest pokazala učiteljicom života, što bi se na latinskom reklo: Historia Magistra Vitae Est.

Maria Lačhici

O ZNAKOVIMA VREMENA...

I o povratku domovima, selima, kućama..

Živimo u vremenu prepunom znakova. Već danima mi u ušima odzvanjaju riječi velikog teologa i profesora Tomislava Ivančića o znakovima vremena. Sve je došlo naglo, sve ovo što se događa upravo sada, što živimo svi, u svojim domovima, selima, gradovima, državi, kontinentu, svijetu.... A odzvanjaju mi u ušima i riječi nedavno otišlog lupackog župnika, Marijana Tjinkula, da će doći teška vremena...Sigurna sam da se veliki broj nas sjeća njegovih proročanskih propovijedi i stalnog opominjanja: "Budni budite...".

Kada je počelo? Zadnjih desetak godina, možda ranije, sigurno zadnji par godina. Svi smo se žalili na žurbu, da nemamo vremena, da smo pod stresom, da imamo puno posla, da moramo raditi, zaraditi, kupiti, trošiti, i opet raditi, i sve iznova... Često smo znali i s nostalgijom govoriti kako je nekada bilo, kako nismo imali toliko toga, nismo imali sve što sada imamo (prividno, naravno!) ali da smo bili sretniji, zdraviji, svi doma i tako dalje. Da bili smo i imali smo. Bili smo zdraviji i sretniji jer smo bili zajedno. Zdraviji smo bili jer smo se kretali, pješčili u polje, na livade, na hodočašća. Jer radost je bila u tome kakvi smo bili, a ne u tome koliko smo imali!

A i više smo voljeli svoje domove, svoja sela, svoja polja....Da, nažalost su se tvornice zatvorile i trebalo je otići raditi u druge zemlje. Ništa loše u tome, Bogu hvala da se imalo gdje. No, nekako je zadnjih godina počela skoro pa mržnja protiv svega ovdje što imamo, protiv države, političara, doktora, da se više ne isplati čistiti i raditi polja jer se ne zarađuje, jer se nema korist, polako su se počela gasiti svjetla po kućama i zatvarati naše porte! Neke su se zatvorile zauvijek, neke privremeno, neki pak dolazimo ponekad. Odjednom je sve bilo bolje vani, u drugim, razvijenim zemljama. Zarada, kuće, zrak, sve.... Sve užurbano, pod stresom, pritiskom velikim, nema se vremena, termini čekaju... Treba otići, brzo, čim prije....

A onda je počelo polako, prvo na dalekom Istoku, gledali smo na televiziji, a onda sve bliže nama, u Europi. I dogodilo se sasvim brzo što je moj pokojni djed Mateja govorio, kao čovjek koji je preživio Drugi svjetski rat, boj: „La da dođe vreme će la da se zatvore granice u 24 sata!“. Molim dedu Mateju da mi oprost na tom svijetu jer sam i ja bila nevjer-

ni Toma, nisam vjerovala što mi je tada govorio. Ali dogodilo se, uprava sada! Dan za danom sve strože zabrane, zatvorene granice. I stotine tisuće ljudi koji se žele vratiti natrag, u ovu državu, sa svim njezinim nedostacima, s dobrim i manje dobrim stvarima. Žele natrag svojim rodnim mjestima, kućama.... Gledamo kako u tuđini žene koje su čuvala starije i nemoćne, odjednom su ostale na cesti i vape za pomoć da se žele vratiti. Jer ne kaže se uzalud: Dome, slatki dome!

I mogu se pisati romani o ovome što sada živimo i što se događa. Sve više i više glasova govori kako je ova lekcija bila potrebna svima nama, da postanemo svjesni koliko imamo, koliko nam je Bog dao, da učimo biti zahvalni, solidarni, da budemo svi opet zajedno oko starih ognjišta, gradina, s našim starijima. Odjednom opet imamo vremena, moramo ga imati jer se ne smijemo previše kretati. A mi smo ovdje u našim karaševskim mjestima blagoslovljeni, možemo ipak otići u naša polja, nismo prisiljeni biti samo u stanovima kao stanovnici gradova. Boli nas što su crkve zatvorene, ali se možemo moliti zajedno, kao kad idemo pješice u Radnu ili Čiklovu i uz Božju pomoć opet ćemo uskoro moći u naše crkve.

Umjesto zaključka ovom članku s nekim razmišljanjima običnog stanovnika karaševskih sela, neka svatko od nas osvijesti koliko moramo biti zahvalni na svemu što imamo, na svemu što su nam naši stari ostavili i naučili pomagati jedni drugima, uvijek, a pogotovo u ovom vremenu izazova. Znakovi vremena su posvuda, a sada imamo vremena razumijeti ih!

Maria Lačhici

Milja Šera

Petar

Živela je u selu Lupak jena prijako bogata žena koju su vikali baba Ginčuljasa. Bila je vaduva i ne imala decu. Imala je posinku i mlogo sluge, po dva, tri para volove, konji, ovce, krave i priko trideset lanca zemlje. Bila dobra u duši će je pomagala svi koji su došli da joj se mole ili da joj prose pomoć. Od svi, najmlogo je volela njejnog mladog slugu Petra, koga je jako tela da ga pomogne da se oženi, da sklopi i on njegovu familiju.

Lep i dobar je bil tej fofli Petar. Volel je mlogo ovce i svaku zimu je zimoval s ovcami negdi deleko od sela, u Kulmi, kako mu vile tomu mestu Lupačanje.

U jenoj godini, beše to prid Prvim bojam, pođe težak i velik sneg. Velike spine su se učinile, pa nitko iz sela ne mogal da stigne do na Kulmu. Samo će tej Petar, sluga babe Ginčuljase, imal tamo kod kolibe sve što mu trebalo da živi, tako će i za ovce se brigal kako treba.

Jedan dan, od kad je uredil maru, turil je u kolibu i zasnul malko. Počel on da sni će došla kod njega jena lepa defka i mu donesla komat i vodu. Ne govorila ništa, samo ga cuknula na čelo i omak nestala, kako jena zraka. Mladi Petar je pregal u spanju i se probudil. Kad se digal iz postelje tražil omak da poglne malko vodu, ali si spomenul će treba za vodu da ide na studenac. Kad da uzme krčazi, obileži će su oba plni vodom. Začuđen, počel da si spominja san i da se misli na to.

Nakon nike dve, tri nidelje smirili su se vitrove i sneg, tako će baba Ginčuljasa popravi drugu njejnu slugu da obiđa živi li po Petar i što čini. Jedva je stigal sluga Ivan na Kulmu, pa do kolibe de je zimoval Petar. Turi on u kolibu i nađe Petra pored ognjišta će meša za mandru i peče niko meso u tiganji. Viđe Ivan će sve je u redu sa šnjim. Popiše zajedno jenu litru rakiju, pozdraviše se, pa se vrnu sam, natrag u selo. Ništa neobično ne vedel da se događa Petru.

Bilo je to dosta odavna, ali ipak možem kazati će ova pripovetka je istinita jer mlogo luđe izsela su čulizanj, nego su bili uplašeni u to vreme i nesu ju baš toliko pripovidali.

Bila je to zamašna i opasna zima. Povedaju će su u toj zimi mloge životinje divijače pocrcale po šumi.

Došlo je proleće. Jablke, kruške, slive, sva mošija beše u cvetu kad su došli kod Petra u Kulmu po više sluge iz sela. Između nji je bil i deda Kračun, tad malo dete, unuk babe Ginčuljase. Turili oni u kolibu, a tamo sve potrveno, prosit na ognjištu ugašen, a Petar, bled u postelji ležeći, pogliđe uplašen na svi koji su mu došli. Videše oni će ovce su uređene, aman s Petram ne nešto u redu. Počeli su da ga ispićuju što je sa šnjim, jel mu zlo ili ga nešto boli? On im se nasmeje i se diže iz postelje. Reče im da se ne brigaju toliko će samo po nešto vreme da prođe i la da izlezne on ovcami u izlaz pered Lupaci, će tamo je bil izlaz babe Ginčuljase, a sve tamo je imala ona i kolibu.

